

оголени скали на *Мирочъ*. До тѣхъ се доближаватъ планинитѣ *Омолъе*, чиито южни продължения се наричатъ *Малиникъ* и *Саманяцъ*. По на югъ отъ тѣхъ се издига *Ртанъ* (по българ. Хъртенъ), усамотена пирамидална планина, висока 1300 м., виждана отъ всички страни на голѣмо разстояние. Юго-западниятъ склонъ на *Ртанъ* е покритъ съ прекрасна борова гора, северо-източниятъ, обаче, е много стрѣменъ. Отъ неговия връхъ, на който човѣкъ може да се изкачи и съ конь, се виждатъ: цѣлиятъ басейнъ на рѣка Тимокъ, далечнитѣ води на Дунава, безкрайнитѣ полета на Влашко, издигащата се къмъ небето стена на Балкана, Суха-планина и Ястребецъ, задъ който наднича Копанникъ; по-нататкъ се виждатъ: долината на Морава, гористата Шумадия, а на далечния северъ—Банатскитѣ полета и разклоненията на Карпатитѣ⁶. По на югъ отъ *Ртанъ*, отвждъ рѣчичката Моравица, надъ сръбския пограниченъ градъ Алексинацъ, се издига *Озренъ*. Въ юго-източна посока отъ него чакъ до Балкана се протакатъ варовити планини, не по-високи отъ 300 метра; тѣ раздѣлятъ притоцитѣ на Нишава и Тимокъ.

Западна граница на Тимошката долина образуватъ казанитѣ планини *Мирочъ* и *Ртанъ* съ своитѣ разклонения; източната страна на долината се доближава до Балканитѣ. Срещу планината *Столъ*, отвждъ рѣка Тимокъ се издигатъ предпланинитѣ на Балкана, източнитѣ погранични сръбски планини, варовити височини, почти навредъ покрити съ букови гори. Край мѣстото, наричано *Кадибоазъ*, минавалъ недавна откритъ отъ Ф. Каница римски друмъ отъ Тимошката долина къмъ рѣка Арчаръ, който съединявалъ Naissus (Нишъ), на стария пѣтъ отъ Бѣлградъ за до Цариградъ, съ Ratiaria (Арчаръ) на Дунава. Сега тоя друмъ е затворенъ отъ сръбската граница; проходимъ отъ Тимошката долина за Видинъ сега се намира по-нататкъ, на северъ, при върха *Връшка-чука*. Отъ върховетѣ на тия планини (напр. Бабинъ-носъ) се откриватъ обширни изгледи отъ България и Влашко. Горната частъ на Тимошката областъ е сжщо тѣй отъ варовита формация, лишена е отъ гора и е покрита съ високи стрѣмни скали. Тукъ има много пещери, особено ледени, и множество фуниевидни пропасти, наричани по сръбски *вртаче*; екътъ отъ хвърления камъкъ се раздава въ тѣхъ дълго време, преди камъкътъ да достигне до дъното. Мечки и глигани идватъ тукъ отъ Балканитѣ; сжщо тѣй срѣщатъ се понѣкога и диви пѣтли⁷.

2. *Характеръ на Балкана*. На върха Иванова-ливада, при пресичането на тритѣ граници, сръбската и на пашалѣцитѣ Нишки и Видински, стои сръбска погранична стража. Оттамъ се започва сжчинскиятъ *Балканъ*. Името Балканъ е турско и означава просто планина. Въ древността тая планинска верига се именувала Haemus (Αἷμος)⁸, въ срѣднитѣ вѣкове по славянски носѣла сжщо тѣй името *Каменица*. Българитѣ наричатъ Балканитѣ навредъ отъ Тимокъ чакъ до морето *Стара-планина*⁹, а турцитѣ *Коджа Балканъ* (Голѣма планина).

На северъ Балканътъ постепенно се спуща къмъ Дунава, ту въ видъ на низки вериги, ту въ видъ на тераси или наклонни плоскости. Южниятъ склонъ, напротивъ, е стрѣменъ и оголенъ, и отъ пролома на рѣка Искъръ до Месемврия той представя непрекъснатата стена, дълга около 50 мили. Само на три мѣста се прекъсва той отъ вдлъбнатини, които го свързватъ съ успоредно проточената срѣдна планинска верига. Тоя отвесенъ юженъ склонъ е произлѣзълъ отъ дислокационна пукнатина, при което планинитѣ на югъ съ малки изключения (Срѣдна-гора) сж потънали съвсемъ. При политъ на тая гигантска скалиста стена има много топли извори и разнородни вулканични скали¹⁰. По начина на своето образуване Балканътъ прилича твърде на чешкитѣ Рудни планини. Отъ южна страна той представя величествено зрелище, а отъ северна понѣкога никакъ не поражая. Надъ високото било